

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 8 listopada 2022 r.

Powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w C. wniósł pozew przeciwko (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością prawa rosyjskiego (...) z siedzibą w K. w Federacji Rosyjskiej. Powód domaga się zakazania oraz nakazania zaniechania pozwanej określonych działań, które zdaniem powoda stanowią czyn nieuczciwej konkurencji.

Postanowieniem z 28 maja 2022 r Sąd Okręgowy w Gdańsku odrzucił pozew z uwagi na brak jurysdykcji krajowej.

Na skutek zażalenia powoda Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 25 lutego 2022 r. uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny wskazał, że dla potrzeb jurysdykcji konieczne jest ustalenie „miejsca zdarzenia stanowiącego podstawę roszczenia”. Sąd Apelacyjny podkreślił przy tym, że po pierwsze należy zidentyfikować, jakie zachowanie pozwanego jest czynem konkurencji i dalej gdzie owo zachowanie miało miejsce (tj. gdzie czyn wystąpił) a także, gdzie urzeczywistniła się szkoda (gdzie czyn się przejawiał), której naprawienia dotyczy roszczenie powoda. Przy tym skoro zdarzeniem jest delikt pozwanego, to właśnie zachowanie pozwanego a nie powoda, jest miarodajne dla ustalenia miejsca wystąpienia czynu.

Uściślając zastosowanie opisanych zasad do tej sprawy Sąd Odwoławczy, zwracając uwagę na treść zgłoszonych roszczeń, wskazał, że rozstrzygające dla jurysdykcji stanie się to terytorium na którym:

- doszło do zdarzenia będącego podstawą żądania zaniechania używania oznaczeń słownych i słowno-graficznych,
- doszło do pozyskania receptur produktów oraz szat graficznych produktów
- następuje używanie oznaczeń
- pozyskano informacje leżące u źródeł korzystania z receptur, szat graficznych,
- wprowadzono do obrotu towar, co do którego ma nastąpić wycofanie
- sformułowano ofertę leżącą u podstaw oferty sprzedaży zamieszczonej na stronie internetowej
- szkoda z działań pozwanego się urzeczywistniła

Sąd odwoławczy uznał, że Sąd Okręgowy rozstrzygając o braku jurysdykcji nie rozpoznał istoty sprawy „bowiem przedmiot roszczeń i okoliczności faktyczne podane w pozwie nie miały przełożenia na ustalenia zdarzenia dla roszczeń stanowiących przedmiot pozwu”.

W piśmie procesowym z dnia 5 października 2022 r. strona powodowa wniosła o przyjęcie jurysdykcji koniecznej w tym postępowaniu z uwagi na brak możliwości dochodzenia roszczeń przed sądem Federacji Rosyjskiej. W szczególności powód wskazał na:

- a) przeszkody w podejmowaniu działań procesowych tj. niemożność przekazywania dokumentów i przelewów do Federacji Rosyjskiej, niemożność zapoznania się z dokumentami doręczanymi przez są rosyjski przez stronę internetową,
- b) uznania Rzeczypospolitej Polskiej za kraj wrogi Federacji Rosyjskiej, co może skutkować odmową udzielenia ochrony prawnej podmiotom gospodarczym z Polski,

c) doświadczenia powoda co do niekorzystnego wyroku wydanego przez Sąd Kasacyjny Rosji podyktowane nie jakimikolwiek merytorycznymi przesłankami, lecz niechęcią do kraju pochodzenia, który nałożył sankcje gospodarcze na Rosję.

Pozwana w piśmie przygotowawczym z dnia 17 października 2022 r. podtrzymała swoje stanowisko wyrażone w odpowiedzi na zażalenie co do braku jurysdykcji i żądania odrzucenia pozwu oraz wniosła o zawieszenie postępowania na podstawie art.174 §1 pkt 3) z uwagi na to, że strona pozwana jest pozbawiona możliwości komunikacji z sądem.

Stanowisko sądu:

Co do rozstrzygnięcia zawartego w pkt I. postanowienia.

Sąd Okręgowy pozostając związany wskazówkami Sądu Apelacyjnego ponownie weryfikował jurysdykcję krajową w świetle art. 37 ust. 2 umowy między Rzeczpospolitą Polską a Federacją Rosyjską o pomocy prawnej w stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych sporządzonej w Warszawie dnia 16 września 1996r.

Mimo trwającej od 24 lutego 2022 r. agresji Rosji przeciwko Ukrainie umowa ta nie została wypowiedziana. Nic nie stoi na przeszkodzie ocenie jurysdykcji krajowej w oparciu o postanowienia umowy.

Strona powodowa uzasadniając żądania pozwu, a dalej jurysdykcję krajową, wskazała na wieloetapowość działań pozwanego stanowiących podstawę zgłaszanych roszczeń. Z kolei Sąd Apelacyjny akcentował potrzebę przyporządkowania poszczególnych działań pozwanego (względnie skutków tych działań) poszczególnym roszczeniom zgłoszonym przez powoda, aby w ten sposób rozstrzygnąć o jurysdykcji krajowej według „miejsca nastąpienia zdarzenia będącego podstawą roszczenia o naprawienie szkody”.

Powód zgłosił kilka roszczeń, do których należy przyporządkować zdarzenie (zdarzenia) stanowiące czyny konkurencji, ustalić ich miejsca popełnienia, względnie wystąpienia ich skutku i na taj podstawie zweryfikować jurysdykcję krajową dla poszczególnych roszczeń. Ocena ta siłą rzeczy może odbywać się jedynie w oparciu o twierdzenia powoda o stanie faktycznym. Na tym etapie bowiem sąd nie przesądza, czy takie zdarzenia rzeczywiście miały miejsce i jaki był ich prawny charakter.

Żądania zgłoszone w pkt I.I.I. i I.I.II pozwu tj.

- żądanie nakazania pozwanej zaniechania używania oznaczeń (...) i „(...)” oraz oznaczenia słowno-graficznego (...) w obrocie gospodarczym

- żądanie nakazania pozwanej usunięcia oznaczeń (...) i „(...)” oraz oznaczenia słowno-graficznego (...) z towarów, opakowań, dokumentów itd. związanych z obrotem towarami lub świadczeniem usług jako oznaczeń wprowadzających w błąd co do pochodzenia produktu.

oparte są na twierdzeniu strony powodowej, że pozwana używa tych oznaczeń podobnych do oznaczeń powoda dodając jedynie literę (...) oznaczającą działalność na terenie Rosji (pkt 147 pozwu). Dalej strona powodowa wskazywała, że powodowa spółka prowadzi produkcję na P., zaś pozwana w Obwodzie (...). Powódka prowadziła transakcje z kontrahentami rosyjskimi, a zatem rynek rosyjski nie jest obcy dla powódki. Ponadto pozwana informowała o swoich planach dotyczących rozpoczęcia działalności gospodarczej w branży wyrobów aerozolowych na rynku Unii Europejskiej, na którym działalność prowadzi powódka (pkt 152 pozwu).

W ocenie Sądu zdarzeniem stanowiącym źródło tych roszczeń strony powodowej jest działalność prowadzona przez pozwanego na terytorium Federacji Rosyjskiej. Strona powodowa poza twierdzeniem, że pozwana informowała o planach podjęcia działań także na terytorium UE nie wskazywała na żadne zdarzenia, które o zagrożeniu interesu powódki na terenie Unii mógłby świadczyć. Również nie wskazywano, aby skutek działań podejmowanych przez pozwanego w Obwodzie (...) przenosił się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W związku z tym o odniesieniu do tych żądań brak jest łącznika wyznaczającego jurysdykcję krajową sądu polskiego.

Kolejne żądania ujęte w pkt I.I.III i I.I.IV pozwu dotyczą nakazania pozwanej zaniechania korzystania przez pozwaną z receptur określonych produktów, szat graficznych i obrotu określonymi produktami opartymi na tych recepturach czy występującymi pod danymi szatami graficznymi.

W treści uzasadnienia pozwu strona powodowa obszernie wskazywała na działania pozwanej mające na celu pozyskanie i wykorzystanie tajemnicy przedsiębiorstwa co do receptur produktów i ich szat graficznych. W pkt 177 uzasadnienia pozwu wskazano, że przekazanie nośników danych oraz wysłanie korespondencji WhatsApp nastąpiło w Polsce. Z kolei z twierdzeń wskazywanych wcześniej wynikało, że zarówno produkcja, jak i wprowadzanie produktów do obrotu miało miejsce (czyli wykorzystanie tajemnicy przedsiębiorstwa) miało miejsce w Obwodzie (...).

W zakresie tych żądań dostatecznym łącznikiem uzasadniającym jurysdykcję krajową pozostaje miejsce pozyskania tajemnicy przedsiębiorstwa tj. udzielenia informacji o recepturach i szatach graficznych, które było w siedzibie powoda w Polsce.

Żądanie ujęte w pkt I.I.I wycofania z obrotu i zniszczenia dotychczas niesprzedanych produktów (wskazanych w żądaniu), jak sugerował Sąd Apelacyjny, pozostaje związane z miejscem wprowadzenia do obrotu spornych towarów, co działo się w Obwodzie (...). Brak zatem łącznika uzasadniającego jurysdykcję krajową.

Natomiast żądanie ujęte w pkt I.I.II usunięcia z oferty produktowej, w szczególności przedstawionej na stronie internetowej (...) określonych w żądaniu produktów również pozostaje związane miejsce sformułowania oferty (na co wskazywał Sąd Apelacyjny). Z treści pozwu nie wynika wprost, gdzie nastąpiło sformułowanie oferty, ale jest ona zamieszczona na stronie z rozszerzeniem ru., co sugeruje obszar Federacji Rosyjskiej. Brak więc łącznika dla jurysdykcji krajowej sądu polskiego.

Ostatnie z żądań wskazane w pkt 1.III pozwu odejmuje obowiązek publikacji oświadczenia dotyczącego naruszenia tajemnicy przedsiębiorstwa powoda oraz wykorzystania oznaczenia wprowadzającego w błąd co do pochodzenia towarów oraz sugerowania powiązań między stronami. Źródłem tego roszczenia w części dotyczącej tajemnicy przedsiębiorstwa może być działanie pozwanego polegające na pozyskaniu tajemnicy, co miało miejsce w Polsce. Z kolei żądanie oświadczenia w części dotyczącej korzystania z oznaczeń ma swe źródło w korzystaniu z tych oznaczeń w obrocie gospodarczym, co miało miejsce na terenie Federacji Rosyjskiej.

Zarówno powód, jak i dalej Sąd Odwoławczy wskazywali na konieczność wzięcia pod uwagę jako łącznika miejsca, w którym szkoda się urzeczywistniła tj. miejsca, gdzie nastąpiły skutki działań pozwanego. Strona powodowa nie przedstawiła okoliczności wskazujących na to, że skutki działań podjętych przez pozwaną, których zaniechania się domaga, nastąpiły w Polsce lub na terenie Unii Europejskiej. Strona powodowa w zażaleniu (pkt 49) powoływała się na to, że jej interesy na rynku UE są zagrożone, ponieważ pozwana „planuje” ekspansję na rynek europejski”. Żadne z żądań powoda nie są związane z „planowaną” ekspansją.

Podsumowując, spośród kilku żądań zgłoszonych przez stronę powodową, dostateczny łącznik dla jurysdykcji krajowej występuje tylko w odniesieniu do tych, które wiążą się bezpośrednio z naruszeniem tajemnicy przedsiębiorstwa. W odniesieniu do pozostałych brak, zdaniem sądu, jurysdykcji krajowej.

Dlatego też sąd weryfikował sugerowaną przez stronę powodową jurysdykcję konieczną.

Zgodnie z art. 1099¹ § 1 k.p.c. jeżeli brak podstaw uzasadniających jurysdykcję krajową w sprawie, a prowadzenie postępowania przed sądem lub innym, organem państwa obcego nie jest możliwe albo nie można wymagać jego przeprowadzenia, sprawa należy do jurysdykcji krajowej, gdy wykazuje wystarczający związek z polskim porządkiem prawnym.

Sąd w pełni podziela argumentację strony powodowej zawartą w piśmie z dnia 5 października 2022 r. co do faktycznego braku możliwości prowadzenia postępowania przed sądem Federacji Rosyjskiej. Strona powodowa wykazała, że po agresji Rosji na Ukrainę nie ma możliwości kierowania przesyłek na teren Federacji Rosyjskiej a dostęp do sądowych stron internetowych jest zakłócony, co praktycznie uniemożliwia komunikację z sądem i podejmowanie czynności procesowych. Odłącznie Rosji od systemu SWIFT utrudnia dokonywanie przelewów pieniężnych do podmiotów działających w Rosji, co przez co nie można powołać pełnomocnika z obszaru siedziby sądu. Powód przytoczył precedensy omowy udzielenia ochrony przez sąd rosyjski podmiotom pochodzących z krajów „nieprzyjaznych” tj. nie popierających działań zbrojnych Rosji w Ukrainie. Powód zwrócił uwagę także na dekret znoszący gwarantowanie praw własności intelektualnej podmiotom pochodzących między innymi z państw UE. Istotne znaczenie ma także doświadczenie powodowej spółki związane z postępowaniem przed Sądem Najwyższym, który uznał utratę zainteresowania wykonaniem umowy za dostatecznie dla odstąpienia od umowy przez rosyjską spółkę, co skutkowało niekorzystnym wyrokiem dla strony powodowej.

W ocenie sądu trwający konflikt wojenny, w którym Rzeczpospolita Polska w sposób jednoznaczny opowiada się przeciwko rosyjskiej agresji i związane z tym konsekwencje wykluczające normalny obrót prawny i gospodarczy pomiędzy Polską a Federacją Rosyjską sprawia, że nie można oczekiwać od powoda, aby podjął się dochodzenia sprawiedliwości przed sądem w Rosji. W niniejszej sprawie związek przedmiotu sprawy z terytorium Polski jest dostateczny (siedziba powoda). Istnieje zatem podstawa do przyjęcia jurysdykcji krajowej koniecznej sądu polskiego.

Sąd zatem uznał jurysdykcje krajową (konieczną w odniesieniu co niektórych roszczeń) i odmówił odrzucenia pozwu.

Co do pkt 2. postanowienia.

Sąd przychylił się do wniosku strony pozwanej o zawieszenie postępowania.

Zgodnie z art. 174 § 1 pkt 3) k.p.c. sąd zawiesza postępowanie z urzędu jeżeli strona lub jej przedstawiciel ustawowy znajduje się w miejscowości pozbawionej wskutek nadzwyczajnych wydarzeń komunikacji z siedzibą sądu.

Trudności komunikacyjne, na które wskazywał powód, dotyczą także pozwanego, który ma podjąć obronę przed sądem polskim. Obecnie pozwany korzysta z usług pełnomocnika, lecz trudności z dokonaniem przelewu pieniężnego mogą tę sytuację zmienić. Brak komunikacji pomiędzy pełnomocnikiem a klientem znacząco utrudnia podejmowanie czynności przed sądem, a niektóre z nich mogą okazać się niemożliwe (przedstawienie dokumentów, przesłuchanie strony).

Sąd polski ma obowiązek zagwarantować równy dostęp do sądu obu stronom postępowania, niezależnie od tego, czy któraś z nich pochodzi z państwa, którego agresji Rzeczpospolita Polska się sprzeciwia. W związku z tym, że wojna i wprowadzone w związku z nią sankcje pozbawiają pozwanego komunikacji z sądem, co może doprowadzić do naruszenia prawa do sądu, konieczne jest zawieszenie postępowania.

Sąd ma świadomość, że decyzja o zawieszeniu postępowania praktycznie może na długi czas uniemożliwić dochodzenie sprawiedliwości przez strony procesu. Jednak u źródła takiego stanu rzeczy leży właśnie wojna. Wiele podmiotów gospodarczych prowadzących wcześniej interesy na terenie Federacji Rosyjskiej ponosi teraz konsekwencje wywołania przez Rosję wojny na terytorium Ukrainy. Są one jednak niezbędne dla zachowania najwyższych wartości państw demokratycznych.

SSO Weronika Klawonn

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)